MEI 2022 - NR. 62

St. MAERTEN

TIJDSCHRIFT VAN DE HISTORISCHE VERENIGING MAARTENSDIJK

Geschiedenis is nooit af

Tonneke Wilmink en Frank Klok

Geschiedschrijving is regelmatig aan verandering onderhevig. Na verloop van tijd worden nieuwe gegevens aangedragen, nieuwe archieven blootgelegd en nieuwe auteurs zetten zich met die informatie aan het (her)schrijven van de geschiedenis, vanuit hun eigen context en vanuit hun eigen doelstellingen en opvattingen.

Nadat de auteurs Hans Stevens, Anne Doedens en Koos Kolenbrander hadden geïnterviewd, schreef Frank Klok aan de hand daarvan een stuk voor Sint Maerten 59 over de genese van de Historische Vereniging Maartensdijk. Het leek er in dat artikel al op, dat Frank voorvoelde dat dat muisje nog wel eens een staartje zou kunnen krijgen. Want niks bleek meer waar dan zijn opmerking: dat 'succes vele vaders kent' en dat de 'werkelijkheid vaak complexer is dan de hypothese'.

Het eerste tijdelijk bestuur Historische Vereniging Maartensdijk:
Voorzitter: M.L. de Raadt-Nolst Trenité, roepnaam Lous
Secretaris: A.E. Zoetebier-de Kluyver, roepnaam Aglaia
Penningmeester: J.H.W. Hermsen, roepnaam Jos

Uit het vooronderzoek voor het artikel over 'Els de Bouter' ('De prehistorie van de Historische Vereniging Maartensdijk' in StM nr 61 opnieuw afgedrukt naar aanleiding van haar overlijden), bleek al dat er langer geleden in Groenekan al betekenisvolle bewegingen waren gesignaleerd op het vlak van de lokale geschiedenis. Wilden we tot waarheidsvinding komen over het ontstaan van onze vereniging en van ons tijdschrift, dan zouden we toch ook daar verder moet graven. Els de Bouter wees ons de weg naar Groenekan.

De jaren '80 blijken een periode waarin de belangstelling voor de lokale geschiedenis groot is onder de bevolking van onze hele gemeente. Kapper Stevens hoefde maar te knippen en de verhalen over Maartensdijk dwarrelen rond, maar ook in Groenekan maakt ene Wim Hoebink zich sterk om binnen het Groenekans Landschap een aparte afdeling historie opgericht te krijgen. Want, vindt Wim, zonder historische kennis kun je ons landschap niet begrijpen, laat staan waarderen. Hij realiseert zich dat er haast geboden is met het inventariseren van de vele verhalen die de autochtone ouderen te vertellen hebben. De jaren '80 is een periode van grote veranderingen, de computer rukt over de volle breedte van het leven op, en het uiteenvallen van de Sovjet-Unie maakte volgens Francis Fukuyama een einde aan de geschiedenis! Voordat je het weet zijn veel verhalen over 'hoe het vroeger was' vergeten of verdwenen.

Uit de notulen in het archief van Els de Bouter blijkt dat op maandagavond 21 november 1983 Els de Bouter, Hella van Schaik en de heren Hoebink, van Driel en Woudstra bijeenkomen om samen de Werkgroep Historisch Groenekan vorm te geven. Die groep gaat deel uitmaken van de Stichting het Groenekans Landschap. Dat de werkgroep liever 'poetste' dan 'praatte' moge blijken uit het feit dat we pas in mei 1984 notulen van een tweede vergadering vinden.
Tijdens die eerste vergadering werd gesproken over de grenzen van het onderzoeksgebied, de archieven die daar betrekking op hadden (waaronder natuurlijk het omvangrijke onderzoekswerk van Els de Bouter), welke bronnen men verder wilde raadple-

gen en welke personen men dacht te gaan interviewen. Afgesproken werd dat de geschiedenis van het gebied in kaart zou worden gebracht dat in het Noorden begrensd werd door de Nieuwe Wetering (verlengd in westelijke richting), in het Oosten door de gemeentegrens met De Bilt, in het Zuiden door de Voordorpsedijk en de Gageldijk en tenslotte in het Westen de St. Antoniedijk verlengd voorbij Fort Ruigenhoek in Noordelijke Richting. Inbegrepen zijn Blauwkapel, de Ruigenhoeksepolder en de Gelderpolder.

Als je echter bedenkt dat deze club werd opgericht ter ondersteuning van het Groenekans Landschap, dan is het des te opvallender dat er in deze eerste vergadering geen afspraken worden gemaakt over de doelstellingen waarvoor men historisch materiaal zou gaan verzamelen. Hoe was de relatie met het Groenekans Landschap en in welke vorm zou men de resultaten naar buiten gaan brengen? De notulen helpen ons daarbij niet verder.
Wel gebruiken de leden van De Kring, zoals ze zich een klein half jaar later gaan noemen, de bijeenkomsten om zichzelf historisch bij te scholen. In december '84 bijvoorbeeld verzorgt de heer De Kruijff (onder meer agrariër in Groenekan en dijkgraaf)

-1-

1.Sinds wanneer woonachtig?

2. aar gewoond in de kinderjaren?
Eventuele verhuizingen en de achtergronden van deze verhuizingen.

3.Het gezinsgebeuren: -opstaan en naar bed gaan
-de maaltijden
-de karweitjes in en om het huis.
-het helpen bij anderen.
-boeken en tijdschriften en de radio
-de familie-contacten.
-het leven op zondag.
-buren bezoek,gasten en bezoekers.
-grootte van het gezin

4.Het schoolleven: -de sfeer op school
-de meesters en de juf.
-de weg van huis naar school
-een dagje uit.
-bijzondere dagen (bijv. de sinterklaas)
-de vrije woensdagmiddag

5.De buitenschoolse activiteiten:
-spel en avontuur met leeftijd genoten
-graag bezochte plekjes
-kattekwaad
-koninginne dag
-ijspret en zwemmen
-deelname aan verenigingen
-het uitgaan in de omgeving
-het gebruik van de fiets
-de ontmoeting van jongens en meisjes

Fragment uit een levensloopvragenlijst.

een avondvullend programma over de geschiedenis van 'het waterschap' voor de leden van de Kring. Nog maar nauwelijks een maand daarvoor op woensdag 21 november 1984 kon de kring een vliegende publieke start maken, dankzij het vele materiaal dat Els de Bouter in de twee decennia daarvoor had verzameld. De bevolking van Groenekan werd toen getrakteerd op een tentoonstelling over de geschiedenis van Groenekan, in de foyer van dorpshuis de Groene Daan.
De belangstelling is enorm. Zwaar-midden-licht (van geloof) en oud-middelbaar-jong gaan met elkaar in discussie tijdens een wervelende diashow. Dat pakt soms pijnlijk uit als blijkt dat een deel van de bezoekers laat weten dat: "… ons soort mensen geen fototoestel HAD!".

Al gauw kunnen de leden van de Kring het vele werk niet meer aan: er komt een verzoek van de Europese Bibliotheek om, met een flinke subsidie, een boek te maken over Groenekan van voor de oorlog op basis van foto's en prentbriefkaarten.
Er is ook veel belangstelling vanuit de autochtone dorpsgemeenschap om geïnterviewd te worden. Wim Hoebink ontwerpt voor de interviews een zgn. 'levensloopvragenlijst', waarmee de historische informatie systematischer verkregen wordt.

Het valt trouwens voor de interviewers niet mee om de juiste 'toon' van publicatie te vinden. Vanuit historisch oogpunt willen ze graag alle informatie beschrijven en publiceren, maar voor sommige gevoelige informatie oordeelt men dat achterhouden toch geboden is. Ook laat een deel van de Groenekanners niet graag 'het achterste van de tong' zien en Wim Hoebink kan dan ook nogal eens vertwijfeld zuchten dat hij na anderhalf uur interviewen niks meer te weten is gekomen dan hij zelf al had verzameld. De stroom aan informatie die zo desondanks ontstaat moet verwerkt worden, maar een oproep voor meer vrijwilligers levert geen nieuwe aanwas.

Na het geweldige succes van de tentoonstelling in de Groene Daan benadert burgemeester Panis Wim Hoebink met de vraag of de Kring haar activiteiten niet wil verbreden naar de andere kernen van Maartensdijk. Hij brengt vervolgens Lous de Raadt uit Westbroek, Anne Doedens uit Maartensdijk en Wim Hoebink uit Groenekan samen. Om het draagvlak in de gemeente te peilen wordt voor het voor-

OP DE
REQUESTE
VAN SCHOUT EN SCHEPENEN VAN
WESTBROEK.
IS GEAPPOINCTEERD.

De Gedeputeerden van de STATEN 's Lands van Utrecht, gezien het Advis van de Heeren Gecommitteerden tot Kamer van Finantie, Accoorderen den Supplianten hierbij en overdiereen aan elk en een iegelijk op het hierinne vermelde Voetpad te rijden of in-den met Paarden, Koeyen, Ossen, Steeren, Pinken of Kalveren, anders dan om het Vee in 't Land / daar bezijden gelegen te brengen of daar uit te haalen / op pene van drie Guldens telken reyze te verbeuren ten behoeven van de Gereformeerde Diaconie Casse van Westbroek, en permitteeren Schout en Gerechts personen / gelijk ook Dijkgeschepenen / Secretaris en Bode des Gerechts om sodanige Paarden, Ossen, Koeyen, Steeren, Pinken of Kalveren, op het gemelde Voetpad anders dan hier boven gemeldt bevonden voorkomende te mogen bezeigen in het Schuthuys ten eynde daar aan de ebengemelde boete / benevens de kosten der schattinge en verdere onkosten in cas van geen dadelijke betaaling te mogen verlaten / en voorts om daar over gepasseerden te worden als het recht van Schutting mede brengt / met verdere permissie aan dit Appointement een yeder nae te komen / te publiceren en Affigeeren daar en zoo het behoord.
Gedaan te Utrecht den 29. July 1794.

VIJF EEUWEN MAARTENSDIJK

Historische tentoonstelling over de dorpen Maartensdijk, Westbroek, Achttienhoven, Hollandsche Rading en Groenekan

Gemeentehuis, 20 t/m 29 mei 1987

Openingstijden: maandag t/m zaterdag 14.00 tot 17.00 uur
zondag: 14.00 uur tot 17.00 uur
woensdagavond: 19.00 uur tot 21.00 uur

Toegang: *f* 1,50 Kinderen onder begeleiding gratis.

A4 poster met aankondiging van de tentoonstelling 'Vijf eeuwen Maartensdijk'.

Opening van de tentoonstelling. Het kostte de nieuwe 'tolwachter', commissaris van de koningin Beelaerts van Blokland, enige moeite de tolboom omhoog te krijgen.Links kijken de burgemeester en mevrouw Panis belangstellend toe.

jaar 1987 een volgende tentoonstelling gepland in Maartensdijk, en wel over de historie van de vijf kernen.

Uit alle kernen komen foto's en verhalen, onder andere uit de collecties van kapper Stevens, Els de Bouter en uit het Utrechts Archief. Op die tentoonstelling werden toen zelfs originele, zeldzame archiefstukken getoond, die in deze tijd het archief nooit zouden mogen verlaten!

De eerste redactie Sint Maerten
Nic. Adema, Westbroek,
Wim Hoebink, Groenekan,
J. Middelhoff, Hollandsche Rading,
Leo Fijen, Maartensdijk.

Anne Doedens verzorgt een cursus "Onderzoek doen naar lokale geschiedenis in Maartensdijk". En zo vindt men elkaar vanuit de verschillende kernen in een gezamenlijke belangstelling voor de lokale geschiedenis van wat we nu - na de fusie op 1 januari 2001 met de Bilt - Oud-Maartensdijk zijn gaan noemen.

Bij de tentoonstelling kunnen bezoekers een enquête invullen, waarin ze aangeven dat een zelfstandige historische vereniging een groot goed zou zijn voor de regio. Er blijkt daaruit ruim voldoende draagvlak voor de oprichting van een zelfstandige historische vereniging.

Met behulp van een flinke startsubsidie van de gemeente (f. 250,-.!) wordt op 7 oktober 1987 in de Groene Daan in Groenekan officieel de Historische Vereniging Maartensdijk opgericht met Lous de Raadt als voorzitter van het Bestuur en met de eerste 50 leden.

Een jaar later (december 1988) neemt Leo Feijen het initiatief om het tijdschrift St. Maerten op te richten. Als professioneel journalist is hij lange tijd een drijvende kracht achter het blad. Over de sa-

menwerking met het Bestuur is de redactie eensgezind: wel samen vergaderen, maar we schrijven onafhankelijk. “Weliswaar zijn we geen opinieblad”, vertelde Wim Hoebink, “maar soms willen we ‘gevoelige’ informatie geven waar het bestuur misschien niet van gediend is. Verder hebben we er ook altijd naar gestreefd in elk nummer zoveel mogelijk verhalen uit elke kern op te nemen”. Die uitgangspunten staan overigens nog steeds als een huis!

Stichtse Post 8 dec. 1986

Veel inwoners wensen historische vereniging

MAARTENSDIJK — Een aantal inwoners beraadt zich, onder voorzitterschap van burgemeester Panis, over de oprichting van een „historische vereniging”.

De speciaal daarvoor in het leven geroepen werkgroep heeft zich tot taak gesteld de belangstelling voor en de kennis over de geschiedenis van de vier woonkernen te bevorderen. Dat kan volgens hen gebeuren door het bevorderen van historisch onderzoek: daar historische publikaties over de kernnen van de gemeenten door het geven van lezingen, cursussen en door het houden van exposities.

In mei 1987 staat een expositie gepland, waarbij gebruik gemaakt zal worden van materiaal van een eerder gehouden expositie in Groenekan: uit de collectie van de heer Stevens en uit andere (particuliere) collecties.

Daarnaast wordt in het kadet van „Het Kursusproject Maartensdijk” een cursus voorbereid, die in september zal starten. De cursus: „lokaal geschiedenis onderzoek, toegepast op Maartensdijk”, zal worden verzorgd door de heer Doedens.

Verder plannen zijn het organiseren van een excursie naar het Rijksarchief in Utrecht: het doen geven van een viertal lezingen met als thema: „Wat doe ik met de geschiedenis van mijn woonplaats”? en met inrichtingen van een permanente informatiekhoek in centrale accommodaties (dorpshuizen). Indien de activiteiten blijken aan te slaan zal tot de oprichting van de Historische Vereniging worden overgegaan.

Verantwoording

Dit artikel is gebaseerd op een interview met Aglaia de Kluyver en Wim Hoebink Regionaal Archief Vecht en Venen; Collectie Els de Bouter.
Notulen vergadering Historische Kring Groenekan.
St. Maerten 61, De prehistorie van de Vereniging Sint Maerten.
St. Maerten 59, De genese van de Historische Vereniging Maartensdijk.

COLOFON

De Historische Vereniging Maartensdijk
(opgericht 7 oktober 1987)
stelt zich ten doel
kennis van en belangstelling voor de lokale geschiedenis van
Maartensdijk e.o. te bevorderen.

Bestuur
G.H.J. (Gert-Jan), Weierink, Maartensdijk (voorzitter)
H.A. (Rianne) van der Neut, Groenekan (secretaris)
E.G.M. (Ed) van Zijl, Maartensdijk (penningmeester)
J.L.H. (Henric) de Jong Schouwenburg, Groenekan (lid)

Redactie
Frank Klok, Hilversum
Geert Boorsma, Hollandsche Rading
Karien Scholten, Westbroek
Tonneke Wilmink, Groenekan
Antonie van Harteveld, Westbroek
Jan Maasen, Westbroek
Loes Meijer, De Bilt (opmaak)

De contributie van de vereniging bedraagt € 17,50 per jaar.
Voor informatie over de vereniging en het lidmaatschap:
email: info@historischeverenigingmaartensdijk.nl
postadres: Groenekanseweg 4, 3737 AG Groenekan
website: historischeverenigingmaartensdijk.nl

St. Maerten heeft een eigen pagina op de website van de HVM waarop alle tijdschriften en artikelen zijn terug te vinden. Deze pagina is bereikbaar via url: st.maerten.nl

© Overname van artikelen is alleen toegestaan met bronvermelding en na voorafgaande schriftelijke toestemming

De redactie is bij de samenstelling van deze publicatie zorgvuldig te werk gegaan. Getracht is rechthebbende van afbeeldingen te achterhalen. Mocht u desondanks een afbeelding in deze publicatie aantreffen waarvoor u als rechthebbende geen toestemming heeft verleend, dan verzoeken wij u dit kenbaar te maken.

Druk: Ten Herkel, Loosdrecht